

Możesz zostać uznany(-a) za pracownika niezarejestrowanego, jeżeli...

Otrzymujesz wynagrodzenie w gotówce i bez umowy – **praca nierejestrowana (tzw. „praca na czarno”)**

Jeśli nie masz pisemnej umowy, a pracodawca płaci ci gotówką, bez ewidencjonowania twojej pracy oraz bez odprowadzania zaliczek podatkowych i składek na ubezpieczenia społeczne, to znaczy, że twoja praca jest nierejestrowana.

Część twojego wynagrodzenia jest wypłacana gotówką – **praca częściowo nierejestrowana**

Jeśli pracodawca ewidencjonuje tylko część twojego czasu pracy, a za resztę płaci ci gotówką, to znaczy, że twoja praca jest częściowo nierejestrowana. Obejmuje to niezgłoszone nadgodziny i dodatkowe zmiany. Może się to wydawać wygodne, ale ogranicza to twoje prawa i pozbawia cię pełnego, prawnie wiążącego dowodu wykonywania pracy.

Prowadzisz własną działalność gospodarczą, ale jesteś traktowany jak pracownik – **samoatrudnienie ekonomicznie zależne**

Jeśli jesteś zarejestrowany(-a) jako osoba samozatrudniona, ale pracujesz pod kontrolą kierownika, musisz przestrzegać narzuconych godzin pracy lub polegać na jednym kliencie, to prawdopodobnie twoje samozatrudnienie jest fikcyjne. Oznacza to, że jesteś traktowany(-a) jak pracownik bez uprawnień i ochrony. W niektórych krajach, nawet jeśli jesteś zarejestrowany(-a) jako osoba samozatrudniona, możesz zostać uznany za pracownika z pełnymi prawami pracowniczymi, zwłaszcza gdy ktoś kieruje twoją pracą, ustala twoje wynagrodzenie, a ty musisz wykonywać pracę osobiście.

Co możesz zrobić?

1. Skontaktuj się z lokalnym inspektoratem pracy.

Inspektorzy pracy i uprawnione instytucje kontrolują i sprawdzają przedsiębiorstwa. Mogą doradzić, jak zgłosić pracę nierejestrowaną. Inspektoraty pracy często udzielają informacji na temat prawa do dochodzenia wszelkich niewypłaconych wynagrodzeń, zgodnie z prawem UE i prawem krajowym.

2. Skontaktuj się ze związkiem zawodowym.

Związki zawodowe reprezentują pracowników, propagują prawa i lepsze warunki pracy. Prowadzą dialog z organizacjami pracodawców. Nawiąż kontakt z lokalnym związkiem zawodowym lub z przedstawicielami z twojego miejsca pracy.

Więcej informacji

Na stronie internetowej **Europejskiego Urzędu ds. Pracy (ELA)** można znaleźć krajowy punkt kontaktowy i uzyskać poradę.

<https://www.ela.europa.eu>

Europejski Urząd ds. Pracy
Landererova 12, 811 09 Bratysława I, Słowacja

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2025 r.

© Europejski Urząd ds. Pracy, 2025 r.

Print ISBN 978-92-9415-219-0 doi:10.2883/8443495 HP-01-25-025-PL-C

PDF ISBN 978-92-9415-218-3 doi:10.2883/8671761 HP-01-25-025-PL-N

Okładka, © Gorodenkoff/stock.adobe.com; © JackF/stock.adobe.com; © wave-

break3/stock.adobe.com. Strony wewnętrzne, © K Seisa/peopleimages.com/

stock.adobe.com; © New Africa/stock.adobe.com

Praca rejestrowana jest korzystna dla wszystkich!

PL

Jesteś pracownikiem?

Co oznacza „praca rejestrowana”?

- Ochronę i świadczenia, takie jak: emerytura, ubezpieczenie społeczne, opieka zdrowotna, płatny urlop wypoczynkowy oraz ochrona przed niezgodnym z prawem zwolnieniem lub innymi naruszeniami prawa pracy.
- Regularną wypłatę wynagrodzenia, odprowadzanie składek na ubezpieczenia społeczne i odpowiednich podatków.

Czy moja praca jest rejestrowana? Lista kontrolna

Powinieneś/powinnaś mieć:

- **umowę o pracę**, w której wskazano warunki pracy, obowiązki i prawa, informacje o pracodawcy oraz kto jest odpowiedzialny za wypłatę Twojego wynagrodzenia;
- **regularne wypłaty wynagrodzenia**, uwzględniające faktycznie przepracowane godziny, nadgodziny, specjalne dodatki (np. za pracę w nocy lub w święta);
- **ochronę przed dyskryminacją w miejscu pracy** ze względu na płeć, religię, narodowość lub pochodzenie etniczne;
- **prawo do przerw**, urlopów i dni wolnych;
- **prawo do zwolnienia chorobowego** i do ochrony w razie wypadków przy pracy i chorób zawodowych;
- **zgłoszenie do systemu ubezpieczeń społecznych** w zakresie np. emerytury, bezrobocia, opieki zdrowotnej;
- **prawo do bycia reprezentowanym**, do członkostwa w związku zawodowym i do strajku;
- **regularnie odprowadzane składki**, np. składki emerytalne.

Prowadzisz firmę?

Czy zatrudniasz lub planujesz zatrudnić pracowników?

Co oznacza „praca rejestrowana”?

- Przestrzeganie przepisów prawa pracy; przyznawanie pracownikom przysługujących im praw.
- Zapewnienie uczciwej konkurencji między przedsiębiorstwami.
- Budowanie stabilnego i motywującego środowiska pracy, a dzięki temu do produktywnego miejsca pracy.
- Uniknięcie sankcji, grzywnen, opłat i minimalizacja ryzyka utraty reputacji.

Jako właściciel firmy i pracodawca powinieneś/powinnaś...

- zwrócić uwagę na warunki zatrudnienia określone w przepisach obowiązujących w twoim kraju. Sprawdź, czy:
  - ▶ zachowujesz zgodność z krajowymi przepisami dotyczącymi rokowań zbiorowych w odniesieniu do wynagrodzeń i potrącanych kosztów;
  - ▶ płacisz podatki i składki na ubezpieczenia społeczne zgodnie z przepisami;
  - ▶ prawidłowo wystawiasz paski wynagrodzeń;
  - ▶ zapewniasz możliwość skorzystania ze zwolnienia chorobowego, urlopu macierzyńskiego, dni wolnych oraz urlopu wypoczynkowego zgodnie z odpowiednimi przepisami;
- prowadzić ewidencję swoich pracowników, ich rzeczywistego czasu pracy oraz wszystkich informacji dotyczących wynagrodzeń, zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi i unijnymi;
- wdrożyć przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, tak aby zapewnić bezpieczne środowisko dla swoich pracowników;
- upewnić się, czy twoi pracownicy mają prawo wykonywać pracę w twoim państwie.

Jeśli jesteś właścicielem firmy i nie masz pewności co do przepisów dotyczących legalnego zatrudniania pracowników, które obowiązują w twoim kraju, możesz...

- skontaktować się z najbliższym inspektorem pracy;
- skontaktować się z krajową lub regionalną organizacją pracodawców;
- skontaktować się z instytucjami właściwymi w zakresie prawa pracy oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.